Η ΖΩΗ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΔΩΝ

ΑΠΟ Τ' ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ ΤΗΣ ΣΑΡΑΣ ΜΠΕΡΝΑΡ

Γ'.

Καθὼς ἔφυγα μανιασμένη - συνεχίζει ἡ Σάρα Μπερνὰρ στὰ ἀπομνημονεύματά της — ἀπ' τὸ γραφεῖο τῶν διευθυντῶν τοῦ «Ὀντεόν», φτάνοντας κάτω στὸ δρόμο συνάντησα τὸν Πὼλ Μερίς, ὁ ὁποῖος ἐρχόταν ἐκ μέρους τοῦ Οὐγκὼ γιὰ νὰ προσκαλέση τὸν Ντυκενὲλ καὶ τὸ Σιγὼ στὸ σουπὲ ποὺ θὰ παρέθετε ὁ ποιητὴς γιὰ τὴν ἑκατοστὴ παράστασι τοῦ «Ρουῖ Μπλάζ».

— Ἔρχομαι ἀπ' τὸ σπίτι σας! μοῦ φώναξε, βλέποντάς με. Σᾶς ἄφησα ἐκεῖ καὶ τὴ διική σας πρόσκλησι. Μὰ φαίνεστε θιαστική... Ποῦ πᾶτε;

Ἐγὼ τοῦ ἔσφιξα τὸ χέρι καὶ πήδηξα στὸ ἁμάξι μου, χωρὶς νὰ τοῦ ἀπαντήσω, χαμογελῶντας μυστηριωδῶς.

— Στὴ Γαλλικὴ Κωμωδία! φώναξα τότε στὸν ἁμαξᾶ, ἐνῶ ὁ Μωρὶς ἀπόμενε μ' ἀνοιχτὸ στόμα.

* * *

Μόλις ἔφτασα στὴ «Γαλλικὴ Κωμωδία», ἔστειλα τὴν κάρτα μου στὸν κ. Περρέν, τὸ διευθυντή της. Ἔπειτα δὲ ἀπὸ δυὸ λεπτὰ ἔμπαινα στὸ γραφεῖο τοῦ «Παγωμένου Ἀντρείκελλου», ὅως τὸν ἔλεγαν. Εἶχαν δὲ δίκηο νὰ τὸν λένε ἔτσι, γιατί σ' αὐτὸ τὸν ἄνθρωπο ὑπῆρχαν δυὸ ἄνθρωποι ἐντελῶς διαφορετικοί: ὁ ἕνας ἦταν αὐτὸς ποὺ ἦταν πάντοτε, καὶ τὸν ἄλλο τὸν εἶχε δημιουργήσει γιὰ τὶς ἀνάγκες τῆς σταδιοδρομίας του. Ὁ πρῶτος ἦταν εὐγενής, εὐχάριστος, ἀξιαγάπητος, πνευματώδης, ἐνῶ ὁ δεύτερος, τὸ ἀντρείκελλο δηλαδή, ἦταν ψυχρός, ἀλύγιστος, σιωπηλὸς καὶ κάπως ποζάτος.

Στὴν ἀρχὴ λοιπὸν μὲ δέχτηκε ὁ Περρὲν—ἀντρείκελλο.

Ὄρθιος, μὲ τὸ χέρι τεντωμένο, κάνοντας μιὰ ἐλαφριὰ ὑπόκλισι, μοῦ ἔδειξε μιὰ πολυθρόνα γιὰ νὰ καθήσω. Περίμενε μάλιστα μὲ προσποίησι νὰ καθήσω ἐγὼ γιὰ νὰ καθήση κι' αὐτός.. Ἔπειτα, παίροντας ἕνα χαρτοκοπτῆρα, γιὰ ν' ἀπασχολῆ τὰ χέρια του, μοῦ εἶπε μὲ φωνὴ ἄχαρη, μὲ τὴ φωνὴ τοῦ ἀντρειχέλλου:

— Τί ἀποφασίσατε, κυρία, γιὰ τὴν πρότασί μας; Δέχεσθε νὰρθῆτε στὴ «Γαλλικὴ Κωμωδία»;

— Μάλιστα, κύριε, τοῦ ἀπάντησα καὶ ἤρθα γιὰ νὰ ὑπογράψω τὸ συμβόλαιο.

Καί, πρὶν ἀκόμα αὐτὸς μοῦ πῆ τίποτε, πλησίασα τὴν πολυθρόνα μου στὸ γραφεῖο του καὶ πῆρα μιὰ πένα γιὰ νὰ ὑπογράψω. Μὰ καθὼς τὴ βούτηξα στὸ καλαμάρι, δὲν ἐπῆρε ἀρκετὴ μελάνη, καὶ τὴν ξαναβούτηξα ἀπλώνοντας τὸ χέρι μου. Μὰ αὐτὴ τὴ φορὰ πῆρα πολλὴ μελάνη καί, καθὼς τραβοῦσα τὸ χέρι μου, μιὰ χοντρὴ σταγὼν ἔπεσε στὸ ἄσπρο χαρτὶ ποὺ θρισκόταν μπρὸς στὸν κ. Περρέν.

Ἐκεῖνος ἔσκυψε τὸ κεφάλι του, εἶδε τὴν κηλῖδα κι' ἔκανε νὰ πετάξη τὸ χαρτί, ὅταν ἐγὼ τοῦ φώναξα:

— Σταθῆτε! Σταθῆτε!

Καί, παίρνοντάς του τὸ λερωμένο χαρτί, ἐπρόσθεσα:

— Τώρα θὰ δοῦμε ἂν ἔκανα καλὰ νὰ δεχτῶ τὴν πρότασί σας. Ἂν ἀπ' αὐτὴ τὴ μελανιὰ σχηματιστεῖ μιὰ πεταλοῦδα, αὐτὸ θὰ πῆ πὼς ἔκανα καλά, ἂν ὅμως σχηματιστεῖ ὁποιοδήποτε ἄλλο πρᾶγμα, τότε θὰ σημαίνη τὸ ἀντίθετο...

Καί, διπλώνοντας στὰ δυὸ τὸ χαρτί, στὸ μέρος τῆς μελανιᾶς, τὸ πέσα δυνατὰ μὲ τὸ χέρι μου.

Τότε ὁ Περρὲν ἄρχισε νὰ γελάη, ξεχνῶντας πειὰ τὸ ρόλο τοῦ ἀντρειχέλλου... Καί, σκυμμένοι μαζὺ πάνω ἀπ' τὸ χαρτί, τὸ ἀνοίξαμε σιγὰ-σιγά... Σὰν τ' ἀνοίξαμε ὁλόκληρο εἴδαμε στὴ μέση μιὰ ὑπέροχη πεταλοῦδα μὲ τὰ φτερὰ ἀνοιγμένα.

— Ἔ, λοιπόν!... μοῦ εἶπε ὁ Περρὲν γινωμένος πειὰ ἄλλος ἄνθρωπος. Βλέπετε πὼς κάνατε πολὺ καλὰ νὰ δεχτῆτε τὴν πρότασί μας...

Ἀμέσως τότε ὑπογράψαμε τὰ συμβόλαια καὶ ἀρχίσαμε νὰ συζητοῦμε σὰν παληοὶ καλοὶ φίλοι ποὺ ξαναβρίσκονται, ἔπειτα ἀπὸ χρόνια.

Ὁ Περρὲν—ὄχι τὸ ἀντρείκελλο—ἦταν χαριτωμένος καὶ πολὺ γοητευτικός, παρ' ὅλη τὴν ἀσχήμια του. Ὅταν τὸν ἄφησα, εἴμαστε πειὰ ἐγκάρδιοι φίλοι καὶ καταγοητευμένοι ὁ ἕνας ἀπ' τὸν ἄλλο...

* * *

Τὸ ἴδιο βράδυ ἔπαιζα «Ρουῖ Μπλάζ» στὸ «Ὀντεόν». Κατὰ τὶς δέκα ἡ ὥρα ὁ Ντυκενέλ, ὁ ἕνας ἀπ' τοὺς διευθυντὰς τοῦ θεάτρου, ἦρθε στὸ καμαρίνι μου καὶ μοῦ εἶπε:

— Φέρθηκες λίγο σκληρὰ στὸ φτωχὸ συνέταιρό μου Σιγώ... Μὰ καὶ σ' ἐμένα δὲν φέρθηκες καθόλου εὐγενής. Ἔπρεπε νὰ ξαναγυρίσης ἄμα σὲ φώναξα... Εἶνε ἀλήθεια αὐτὸ ποὺ μοῦ εἶπε ὁ Μερίς, ὅτι δηλαδὴ φεύγοντας ἀπὸ δῶ, ἐπῆγες κατ' εὐθεῖαν στὴ «Γαλλικὴ Κωμωδία»;

— Μάλιστα... τοῦ ἀπάντησα. Ἂν θέλεις νὰ βεβαιωθῆς, διάβασε.

Καὶ τοῦ ἔδωσα τὸ συμβόλαιο τῆς προσλήψεώς μου στὸ μεγαλείτερο γαλλικὸ θέατρο. Ὁ Ντυκενέλ, ἀφοῦ τὸ διάβασε, μὲ ρώτησε:

— Θέλεις νὰ τὸ δείξω στὸ Σιγώ;

— Δεῖχ' τού το, τοῦ ἀπάντησα.

Τότε ὁ Ντυκενὲλ μὲ πλησίασε καί, πιάνοντάς μου τὸ χέρι, μοῦ εἶπε σοβαρὰ καὶ μὲ παράπονο:

— Δὲν ἔπρεπε νὰ τὸ κάνης αὐτὸ χωρὶς νὰ μὲ εἰδοποιήσης... Αὐτὸ φανερώνει μιὰ ἔλλειψι ἐμπιστοσύνης ποὺ δὲν τὴν περίμενα ποτὲ ἀπὸ σένα... Φανταζόμουν ὅτι μ' ἐκτιμοῦσες περισσότερο...

Εἶχε δίκηο, μὰ τί νὰ τοῦ πῶ τὴ στιγμὴ ποὺ ὅλα εἶχαν τελειώσει πειά.

Ἔπειτα ἀπὸ πέντε λεπτὰ ὁ Σιγώ, εἰδοποιημένος ἀπὸ τὸ Ντυκενέλ, μπῆκε μέσα, μανιασμένος, χειρονομῶντας καὶ κραυγάζοντας ἀπὸ τὴν ὀργή του:

— Αὐτὸ εἶνε ἀξιοπρέπεια! ἔλεγε. Εἶνε προδοσία!... Δὲν εἶχες τὸ δικαίωμα νὰ τὸ κάνης, ἐφόσον τὸ συμβόλαιό μας τελειώνει μετὰ ἕνα χρόνο... Θὰ σὲ καταγγείλω καὶ θὰ μᾶς πληρώσης ἀποζημίωσι...

Ἐγὼ τοῦ γύρισα τότε τὶς πλάτες κι' ἄρχισα νὰ κουβεντιάζω μὲ τὸ Ντυκενέλ, προσπαθῶντας νὰ τοῦ δικαιολογηθῶ ὅπως μποροῦσα...

Φαινόταν πολὺ λυπημένος, ἐπειδὴ ἔφευγα ἀπὸ τὸ θέατρό του, πρᾶγμα ποὺ μ' ἔκανε νὰ ντρέπωμαι, γιατί ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς δὲν μοῦ εἶχε δώσει ὥς τότε παρὰ ἀλλεπάλληλες ἀποδείξεις τῆς συμπαθείας του. Αὐτός, στὸ πεῖσμα τοῦ Σιγὼ καὶ μερικῶν ἄλλων καλοθελητῶν, μοῦ εἶχε ἀνοίξει τὴν πόρτα τοῦ μέλλοντος.

Ὁ Σιγὼ κράτησε τὸ λόγο του καὶ ὑπέβαλε αἴτησι ἀποζημιώσεως ἐναντίον μου καὶ ἐναντίον τῆς Γαλλικῆς Κωμωδίας, ἐπειδὴ εἶχα παραβιάσει τὸ συμβόλαιό του. Ἔγινε δίκη καὶ τὴν ἔχασα. Ἔτσι ἀναγκάστηκα νὰ πληρώσω στοὺς διευθυντὰς τοῦ «Ὀντεὸν» ἕξη χιλιάδες φράγκα ἀποζημίωσι...

* * *

Ἔπειτ' ἀπὸ λίγες μέρες, ἐδόθη τὸ σουπὲ τοῦ Βίκτωρος Οὐγκὼ στοὺς ἑρμηνευτὰς τοῦ «Ρουῖ Μπλάζ», ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἑκατοστῆς παραστάσεως τοῦ ἔργου του. Αὐτὸ ἦταν μιὰ μεγάλη χαρὰ γιὰ μένα, γιατί δὲν εἶχα παρακαθήσει ποτὲ ὥς τότε σὲ παρόμοιο σουπέ.

Καθόμουν δεξιὰ στὸν μεγάλο ποιητὴ καὶ δεξιά μου πάλι καθόταν ὁ Σιγώ, μὲ τὸν ὁποῖο, θέλοντας καὶ μή, ἀναγκάστηκα νὰ συμφιλιωθῶ. Ἀριστερὰ στὸν Οὐγκὼ καθόταν ἡ ἠθοποιὸς κ. Λαμτκὲν καὶ ἀριστερά της ὁ Ντυκενέλ.

Ἀπέναντι στὸν ἔνδοξο ποιητὴ καθόταν ἕνας ἄλλος ποιητής, ἐπίσης ἔνδοξος: ὁ Θεόφιλος Γκωτιέ, ὁ ὁποῖος εἶχε κεφάλι λέοντος σὲ σῶμα ἐλέφαντας καὶ πνεῦμα γοητευτικό... Ὑπῆρχε σ' αὐτὸν μιὰ εὐγένεια ἀνατολίτικη, στραγγαλισμένη ἀπὸ τὰ ἔθιμα καὶ τὶς μόδες τῆς δύσεως. Ἤξερα σχεδὸν ὅλους του τοὺς στίχους καὶ τὸν κύτταζα μὲ τρυφερότητα.

Κυττάζοντάς τον, τὸν φανταζόμουν ντυμένον μὲ ὑπέροχα ἀνατολίτικα κοστούμια καὶ ξαπλωμένον ἐπάνω σὲ μεταξωτὰ καὶ χρυσοκέντητα μαξιλάρια.

Ὡστόσο, μόλις ἀποσποῦσα τὸ βλέμμα ἀπ' αὐτὸν καὶ κύτταζα δίπλα του, ἀηδίαζα, γιατί δίπλα του καθόταν ὁ καταπληκτικῆς ἀσχημίας συγγραφεὺς Πὼλ ντὲ Σαὶν—Βικτόρ. Ὁ ἀσχημάνθρωπος αὐτὸς εἶχε ἀρκετὸ πνεῦμα καὶ τάλαντο, μὰ τὰ χρησιμοποιοῦσε καὶ τὰ δυὸ γιὰ νὰ λέη καὶ νὰ γράφη τὸ κακό. Ἤξερα πὼς μὲ μισοῦσε, μὰ κι'

Ἡ Σάρα Μπερνὰρ γλύπτρια. Μπρὸς στὸ ἄγαλμα τῆς «Μηδείας» της.

ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ ΦΡΙΚΗΣ

ΤΟΥ Η. Η.

ΤΟ ΜΟΙΡΑΙΟ

ΕΟΣ, γεμᾶτος ζωὴ κι' αἰσιοδοξία, ὁ Κάρολος δὲν ἦταν καθόλου προληπτικός. Δὲν εἶχε δεισιδαιμονίες. Ἀπὸ τὸν καιρὸ ὅμως ποὺ κάποια τσιγγάνα τοῦ εἶχε πεῖ μιὰ φοβερὴ προφητεία γιὰ τὸ μέλλον του, δὲν μποροῦσε πειὰ νὰ ἡσυχάση.

Τὸ περιστατικὸ αὐτὸ εἶχε συμβεῖ ἕνα βράδυ ποὺ ὁ Κάρολος καθότανε μὲ μερικοὺς φίλους του σ' ἕνα ἐξοχικὸ καφενεῖο. Μιὰ τσιγγάνα πέρασε ἀπὸ κεῖ κι' ἕνας ἀτ' τοὺς φίλους του, βλέποντάς την, τὴ φώναξε γιὰ νὰ τοὺς πῇ τὴν τύχη τους, ἔτσι γιὰ νὰ γελάσουν.

Ἡ τσιγγάνα εἶδε τὶς γραμμὲς τῶν χεριῶν τους καὶ εἶπε στὸν καθένα τὴ μοῖρα του.

Ὁ Κάρολος, ὅταν ἦρθε ἡ σειρά του, τῆς ἅπλωσε κι' αὐτὸς τὸ χέρι του.

Ἡ τσιγγάνα ὅμως, μόλις τὸ πῆρε μέσα στὸ δικό της καὶ τὸ κύτταξε, κατσούφιασε μὲ μιᾶς καὶ εἶπε :

— Βλέπω κάτι τρομερό !....

— Τί ; ρώτησε ὁ Κάρολος.

— Θὰ σᾶς συμβῇ κάτι τρομερό.

— Μὰ λέγε ἐπὶ τέλους ! φώναξε ἀνυπόμονα ὁ Κάρολος, ἀρχίζοντας κ' αὐτὸς ν' ἀνησυχῇ καὶ νὰ φοβᾶται. Ἐξήγησέ μου τί βλέπεις....

— Νά, εἶπε ἡ τσιγγάνα, ἐσεῖς θὰ ἐνταφιαστῆτε ζωντανός !

Ἕνα ρῖγος πέρασε τὸ κορμὶ τοῦ Καρόλου, ὅταν ἄκουσε τὴν τρομερὴ αὐτὴ προφητεία.

Τράβηξε ἀπότομα τὸ χέρι του καὶ εἶπε στὴν τσιγγάνα :

— Πήγαινε ! Δὲν θέλω νὰ μοῦ πῆς τίποτ' ἄλλο....

Ἡ τσιγγάνα ἔφυγε πράγματι, ἀλλὰ ἀπὸ τὴ στιγμὴ αὐτή, ὁ Κάρολος, ὁ ὁποῖος ἦταν πρὶν τόσο εὔθυμος, ἔγινε μελαγχολικὸς καὶ σιωπηλός.

— Τί, πιστεύεις στὰ λόγια μιᾶς τσιγγάνας ; τοῦ ἔλεγαν οἱ φίλοι του. Δὲν καταλαβαίνεις ; Γιὰ νὰ πῇ κάτι διαφορετικὸ σ' ἐσένα, σοῦ εἶπε αὐτὴ τὴν ἀπαίσια προφητεία....

***

Ὁ καιρὸς περνοῦσε, μὰ τὰ φριχτὰ λόγια τῆς τσιγγάνας ἀντηχοῦσαν πάντα στ' αὐτιὰ τοῦ Καρόλου.

Ἔτρεμε μὲ τὴν ἰδέα, ὅτι ἡ προφητεία της θὰ ἐπραγματοποιεῖτο κι' ὅτι μιὰ μέρα θὰ τὸν ἔθαβαν ζωντανό.

Μιὰ μέρα ὁ Κάρολος εἶδε στὸ δρόμο ἕναν ἀτ' τοὺς φίλους του, μὲ τοὺς ὁποίους ἦταν μαζὺ στὸ ἐξοχικὸ καφενεῖο, ὅταν ἡ τσιγγάνα τοῦ εἶπε τὴ μοῖρα του. Εἶχε νὰ τὸν ἰδῆ καιρὸ καὶ τὸν ρώτησε τί γίνεται.

— Τί νὰ γίνουμαι ; τοῦ ἀπάντησε ὁ φίλος του. Παντρεύτηκα αὐτὲς τὶς ἡμέρες γιὰ δεύτερη φορά. Χώρισα τὴν πρώτη μου γυναῖκα, γιατὶ δὲν συμφωνοῦσαν οἱ χαρακτῆρες μας. Τώρα ὅμως εἰμ' εὐτυχισμένος μ' αὐτὴν ποὺ ἐπῆρα....

Ὁ Κάρολος, ὅταν ἄκουσε αὐτὰ τὰ λόγια, ἀνατρίχιασε. Θυμήθηκε πὼς ἡ τσιγγάνα εἶχε πεῖ στὸ φίλο του, ὅτι θὰ παντρευόταν δυὸ φορές.

Νὰ λοιπὸν ποὺ ἡ προφητεῖες της εἶχαν ἀρχίσει νὰ βγαίνουν ἀληθινές !.... Ὅπως ὁ φίλος του εἶχε παντρευτεῖ δυὸ φορές, σύμφωνα μὲ τὴν προφητεία τῆς τσιγγάνας, ἔτσι κι' αὐτὸν θὰ τὸν ἔθαβαν ζωντανό. Δὲν ἤξερε τί νὰ κάνη ὁ δυστυχισμένος γιὰ νὰ ξεφύγη ἀτ' τὸ μοιραῖο του.

Ἐξεμυστηρεύθη σ' ὅλους τοὺς γνωστούς του τὸν τρομερὸ φόβο ποὺ τὸν βασάνιζε καὶ τοὺς ἐξώρκιζε, ἂν ποτὲ πέθαινε, νὰ μὴ τὸν θάψουν ἀμέσως, ἀλλὰ νὰ τὸν ἀφήσουν ἄταφο ἐπὶ πολλὲς μέρες, ὥς ὅτου παρουσιασθοῦν στὸ σῶμα του τὰ πρῶτα σημεῖα τῆς σήψεως.

Ὅταν ἀρρώσταινε κανμιὰ φορά, ἔτρεμε μήπως πάθει νεκροφάνεια.

Κάθε βράδυ, πρὶν πλαγιάσει, ἄφινε ἐπάνω στὸ τραπεζάκι, ποὺ ἦταν δίπλα στὸ κρεββάτι του, ἕνα χαρτί, στὸ ὁποῖο ἦσαν γραμμένα μὲ μεγάλα γράμματα τὰ ἑξῆς :

«*Ἂν τὸ πρωὶ μὲ βρῆτε νεκρό, μὴ μὲ θάψετε, ἂν δὲν περάσουν πολλὲς μέρες, γιατὶ ὑπάρχει φόβος νὰ πάθω νεκροφάνεια*».

Ἔτσι, κατεχόμενος ἀτ' τὸν τρομερὸ κι' αἰώνιο αὐτὸ ἐφιάλτη, ὁ Κάρολος εἶχε γίνει πολὺ δυστυχῆς.

Ὁ κόσμος ὅλος τὸν νόμιζε γιὰ τρελλό. Οὔτε νὰ παντρευτῆ μποροῦσε, οὔτε νὰ προοδεύση στὴ ζωή του.

Τὴ νύχτα ὑπόφερε ἀπὸ φριχτοὺς ἐφιάλτες. Τοῦ φαινόταν ὅτι βρίσκεται θαμμένος ζωντανὸς μέσα σ' ἕνα μνῆμα καὶ φώναζε ἄγρια, ζητῶντας βοήθεια. Οἱ σύνοικοί του δὲν μποροῦσαν πειὰ νὰ τὸν ὑποφέρουν. Γι' αὐτό, ἄλλαξε κάθε τόσο κατοικία.

Τοῦ κάκου οἱ γνωστοί του προσπαθοῦσαν νὰ τὸν καθησυχάσουν. Τοῦ ὁρκιζόντουσαν ὅτι δὲν θὰ τὸν ἔθαβαν, ἐν περιπτώσει θανάτου, παρὰ μόνον ὅταν θἀρχιζε νὰ σαπίζη τὸ κορμί του. Αὐτὸς ὅμως δὲν μποροῦσε νὰ ἡσυχάση.

Δὲν μποροῦσε πειὰ νὰ ὑποφέρη τὸ σκοτάδι. Ὅταν κοιμόταν, ἄφινε τὸ φῶς ἀναμμένο ὥς τὸ πρωὶ στὴν κάμαρά του...

Ἂν κάποτε τὸ φῶς ἔσβυνε μόνο του, τότε ἔβαζε τὶς φωνὲς καὶ ζητοῦσε βοήθεια.

Τέλος, ἕνας συγγενής του τὸν διαβεβαίωσε μὲ ὅρκο, ὅτι δὲν θὰ τὸν ἔθαβαν, παρὰ μόνο ἀφοῦ προηγουμένως τρυποῦσαν τὴν καρδιά του μὲ μιὰ μεγάλη βελόνα....

Ἔτσι ὁ Κάρολος ἡσύχασε κάπως.

***

Μά, ἀλλοίμονο, ποτὲ κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ ξεφύγη τὸ μοιραῖο !....

Μιὰ νύχτα, ἐνῶ ὁ Κάρολος κοιμότανε, ἔγινε ἕνας τρομερὸς σεισμός. Πολλὰ σπίτια γκρεμίστηκαν καὶ μαζὺ μ' αὐτὰ καὶ τὸ δικό του. Ὁ δυστυχισμένος νέος βρέθηκε ἔξαφνα θαμμένος ζωντανὸς κάτω ἀπὸ τοὺς τοίχους ποὺ κατέρρευσαν μὲ τρομερὸ κρότο.

Τοῦ κάκου προσπαθοῦσε νὰ σωθῆ. Δὲν μποροῦσε κανεὶς νὰ τὸν βοηθήση, γιατὶ κανεὶς δὲν ἄκουγε τὶς ἀπελπισμένες φωνές του, μέσα στὸ πανδαιμόνιο ποὺ ἐπικρατοῦσε.

Κι' ἔτσι ὁ ἄτυχος Κάρολος πέθανε ἀπὸ τὸ φριχτὸ θάνατο, τὸν ὁποῖο ἔτρεμε σ' ὅλη του τὴ ζωὴ καὶ τὸν ὁποῖο τόσο προσπάθησε ν' ἀποφύγη....

Κι' ἡ προφητεία τῆς τσιγγάνας βγῆκε ἀληθινή...

Εἶχε χάσει τὸ κέφι του, εἶχε γίνει πολὺ δυστυχής...

ἐγὼ τοῦ ἀνταπέδιδα τὸ μῖσος μὲ μῖσος.

Ὅταν ὁ Βίκτωρ Οὐγκὼ προέπε γιὰ νὰ μᾶς εὐχαριστήση γιὰ τὸ ζῆλο ποὺ εἴχαμε δείξει στὸ ἀνέβασμα τοῦ ἔργου του, ὅλοι κυττάζαμε τὸν ποιητή, κρατῶντας ψηλὰ τὸ ποτῆρι μας. Μὰ τὴ στιγμὴ ποὺ ὁ μέγας ποιητής, θέλοντας νὰ μ' εὐχαριστήση ἰδιαιτέρως, γύρισε πρὸς ἐμένα καὶ ἄρχισε νὰ λέη: «Ὅσο γιὰ σᾶς κυρία...», ὁ Σαὶν Βικτόρ, θέλοντας νὰ τὸν διακόψη γιὰ νὰ μὴ μ' ἐκθειάση, ἄφησε ἐπίτηδες τὸ ποτῆρι του νὰ πέση ἀτ' τὰ χέρια του καὶ νὰ σπάση...

Ἐπακολούθησε μιὰ μικρὴ σύγχυσις στὸ τραπέζι. Τότε ἐγώ, δίνοντας τὸ ποτῆρι στὸν ἐχθρό μου, τοῦ εἶπα :

— Πάρτε τὸ ποτῆρι μου, κύριε... Πίνοντας ἀτ' αὐτό, θὰ μάθετε τὴ σκέψη μου, ἡ ὁποία θὰ εἶνε ἀπάντησις στὴ δική σας, τὴν ὁποία τόσο θορυβωδῶς ἐκφράσατε πρὸ ὀλίγου...

Ὁ Σαὶν Βικτὸρ πῆρε πράγματι τὸ ποτῆρι μου, μὰ ὄχι χωρὶς νὰ μοῦ ρίξη προηγουμένως ἕνα βλέμμα μίσους.

Ὁ Βίκτωρ Οὐγκὼ ὡστόσο, τελείωσε τὴν πρόποσί του γιὰ μένα, ἐνῶ ὅλοι χειροκροτοῦσαν καὶ κραύγαζαν.

Στὸ προσεχὲς θὰ διηγηθοῦμε τὸ δραματικὸ τέλος τοῦ καλλιτεχνικοῦ αὐτοῦ συμποσίου.

ΣΟΦΑ ΛΟΓΙΑ

Ἡ ὑποκρισία εἶνε λατρεία τῆς κακίας πρὸς τὴν ἀρετή.

Λὰ Ροσφουκώ.

Τὸ λογικὸ εἶνε αὐστηρότερος κυβερνήτης ἀπὸ ἕναν τύραννο. Γιατὶ ἂν παρακούση κανεὶς στὸν δεύτερο, γίνεται ἁπλῶς δυστυχής, ἐνῶ ἂν παρακούση στὸ πρῶτο μεταβάλλεται σὲ βλάκα.

Πασκάλ.

Ἡ κολακεία εἶνε κίβδηλο νόμισμα ποὺ κυκλοφορεῖ ἐξ αἰτίας τῆς κενοδοξίας μας

Φραγκλῖνος